

สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงนิวเดลี
รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าอินเดีย
5 กุมภาพันธ์ 2561

ซีรี่ยความสัมพันธ์อินเดียกับกลุ่มประเทศเอเชียกลาง: โอกาสของนักลงทุนในอนาคต (ตอนจบ)

ท่าเรือ Chabahar ประตูสำคัญของอินเดียสู่เอเชียกลางและยูเรเชีย: โอกาสทางการค้าและการส่งออกสินค้าของอินเดีย

Suppawit Kaewkhunok

Source: GIS Lab, IDSA

กลับมาอีกครั้งกับภาคสุดท้ายของซีรี่ยความสัมพันธ์อินเดียกับกลุ่มประเทศเอเชียกลาง: โอกาสของนักลงทุนในอนาคต หลังจากที่คราวก่อนได้อธิบายเกี่ยวกับความร่วมมือที่อินเดียมีต่อ

Disclaimer: การเผยแพร่ข้อมูลใน “รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าอินเดีย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจเท่านั้น สำนักงานส่งเสริมการค้า ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลนี้ไปใช้

กลุ่มประเทศเอเชียภายใต้ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ ทั้งในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งไม่ได้จำกัดเพียงภายใต้กรอบของภูมิภาคเอเชียกลางเท่านั้นหากขยายไปไกลถึงรัสเซียและภูมิภาคยูเรเชียทั้งหมด สำหรับในส่วนของรายงานฉบับนี้จะมุ่งเน้นอธิบายถึงโอกาสในอนาคตที่อินเดียจะเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียกลาง ภูมิภาคยูเรเชีย ตลอดจนประเทศอัฟกานิสถาน ผ่านการลงทุนในโครงการท่าเรือขนาดใหญ่อย่างท่าเรือ Chabahar ณ ประเทศอิหร่าน รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เชื่อมโยงท่าเรือนี้ไปยังประเทศต่างๆ ในส่วนแผ่นดินของเอเชีย เพราะเราต้องยอมรับว่ากลุ่มประเทศเอเชียกลาง ยูเรเชีย ตลอดจนประเทศอัฟกานิสถาน เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล หรือ Land-lock ฉะนั้นการเชื่อมต่อทางบกจึงเป็นโอกาสเดียวที่จะสามารถทำการค้าขายกับประเทศเหล่านี้ได้ ทั้งนี้หากพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ จะเห็นได้ว่าแม้อินเดียจะมีพื้นที่เชื่อมต่อกับประเทศอัฟกานิสถานได้ แต่ในความเป็นจริงบริเวณดังกล่าวถูกรอบครองโดยประเทศปากีสถานและจีน ส่งผลให้อินเดียไม่สามารถเชื่อมตัวเองเข้ากับกลุ่มประเทศเอเชียกลางและอัฟกานิสถานได้ ดังที่เคยเป็นมาในอดีตกาล

ในขณะที่อีกหนึ่งปัญหาใหญ่ที่ส่งผลให้อินเดียไม่สามารถเชื่อมโยงทางบกเข้าสู่เอเชียกลางและอัฟกานิสถานได้ก็คือปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างอินเดียกับปากีสถานและจีน ซึ่งมีปัญหาและก่อกองครامเพื่ออ้างสิทธิเหนือดินแดนในแถบภูมิภาคแคชเมียร์ระหว่างกันและกันมาอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้บั่นทอนการสร้างความร่วมมือระหว่างอินเดียกับปากีสถานและจีน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงทางด้านโครงสร้างพื้นฐานระหว่างกันซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ดังที่ทราบกันในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจีนและปากีสถานได้มีการสร้างความร่วมมือในการจัดทำเส้นทางเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor: CPEC) แน่นนอนว่าความร่วมมือดังกล่าวสร้างปัญหาต่อประเทศอินเดียโดยเฉพาะเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนส่งผลให้อินเดียตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

ด้วยปัญหาทางด้านภูมิศาสตร์ ตลอดจนปัญหาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่อินเดียมีต่อประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้อินเดียต้องแสวงหาช่องทางใหม่เพื่อเชื่อมโยงการค้าระหว่างอินเดียและภูมิภาคเอเชียกลาง จนนำมาซึ่งการร่วมทุนก่อสร้างและการขยายขนาดท่าเรือ Chabahar ของอิหร่านเพื่อเชื่อมอินเดียกับกลุ่มประเทศเอเชียกลาง ซึ่งโครงการนี้ได้มีการจัดทำ

ข้อตกลงอย่างเป็นทางการระหว่างอินเดียและอิหร่านในปี 2559 ที่ผ่านมา ซึ่งคาดว่าโครงการนี้จะดำเนินการแล้วเสร็จได้ภายในอีก 6-7 ปีข้างหน้า

ท่าเรือ Chabahar ประตุและกุญแจสำคัญของอินเดียในการเชื่อมโยงการค้าเข้าสู่เอเชียกลาง

ต้องกล่าวว่าข้อมูลรายละเอียดของโครงการที่เกี่ยวข้องกับท่าเรือนี้มีค่อนข้างจำกัด เนื่องจากถือเป็นโครงการที่มีระยะเวลายาวนานในการดำเนินงาน โดยโครงการนี้เริ่มขึ้นครั้งแรกในปี 2546 แต่ต้องหยุดชะงักไปเนื่องจากปัญหาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียและอิหร่าน โครงการนี้ก็กลับมาโดดเด่นอีกครั้งในช่วงการขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายนเรนทรา โมดี ในปี 2557 ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในรายงานก่อนหน้านี้ว่าอินเดียให้ความสำคัญอย่างมากต่อการเชื่อมโยงเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียกลางในฐานะตลาดทางเศรษฐกิจที่สำคัญและยังไม่มีประเทศใดในโลกให้ความสนใจเท่าที่ควรนัก อินเดียจึงพยายามอย่างมากในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจและการค้าเข้ากับภูมิภาคดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันการที่รัฐบาลอินเดียให้ความสนใจต่อประเด็นการก่อการร้ายในอัฟกานิสถาน รวมถึงการเข้าไปลงทุนจำนวนมากในประเทศดังกล่าว ส่งผลให้มีความจำเป็นที่จะต้องเชื่อมโยงตนเองเข้าสู่ภูมิภาคและประเทศเหล่านั้นให้ได้

Geo-strategic push

The consignment of wheat is the first of six shipments to be sent to Afghanistan over the next few months via Iran

Source: The Hindu

ตามแผนที่รัฐบาลอินเดียได้กำหนดไว้ นั่นท่าเรือ Chabahar จะเป็นท่าเรือสำคัญที่เชื่อมโยงกับท่าเรือเมือง Mumbai และท่าเรือเมือง Kandla ของประเทศอินเดีย Chabahar ซึ่งเป็นท่าเรือที่ตั้งอยู่ในประเทศอิหร่านจึงถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางสำคัญที่อินเดียจะขนส่งสินค้าของตนเพื่อส่งออกไปยังประเทศในภูมิภาคเอเชียกลาง ยุโรป เอเชีย อัฟกานิสถาน ตลอดจนกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เพราะนอกเหนือจากที่อินเดียจะลงทุนในการขยายและก่อสร้างท่าเรือดังกล่าวแล้ว อินเดียยังได้ลงทุนเงินจำนวนมากในนิคมอุตสาหกรรมที่ก่อตั้งโดยรอบท่าเรือดังกล่าว ตลอดจนจัดทำความตกลงร่วมมือระหว่างอินเดีย-อิหร่าน-อัฟกานิสถาน ในการลงทุนก่อสร้างทางรถไฟเพื่อเชื่อมโยงท่าเรือ Chabahar ไปยังอัฟกานิสถาน ในนาม Chabahar-Zahedan-Bam-Hajigak Railway ทั้งนี้คิดเป็นระยะทางกว่า 900 กิโลเมตร นอกจากนี้อินเดียยังมีแผนในการก่อสร้างถนนและเส้นทางรถไฟอีกหลายเส้นทางเพื่อเชื่อมโยงท่าเรือนี้ไปยังภูมิภาคเอเชียกลางด้วย โดยเฉพาะโครงการ Mashhad-Herat-Mazar-i-Sharif Railway ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการขยายขอบเขต

Disclaimer: การเผยแพร่ข้อมูลใน “รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าอินเดีย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจเท่านั้น สำนักงานส่งเสริมการค้า ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลนี้ไปใช้

และศักยภาพทางการค้าให้กับอินเดียและเอเชียกลาง ซึ่งโครงการทั้งหมดนี้มีมูลค่าการลงทุนมากกว่า 2.1 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ

นอกเหนือจากที่อินเดียตั้งเป้าหมายให้ท่าเรือ Chabahar เป็นประตูบานใหม่ที่สำคัญของประเทศในการเจาะตลาดการค้าทั้งอิหร่าน เอเชียกลาง และอัฟกานิสถานแล้ว อินเดียคาดว่าจะการขยายการค้าระหว่างภูมิภาคนี้จะมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาสงครามกลางเมืองระหว่างรัฐบาลอัฟกานิสถานและกลุ่มตาลีบัน ซึ่งเป็นกลุ่มก่อการร้ายที่ก่อภัยคุกคามต่อระบบเศรษฐกิจของภูมิภาค ทบอดจนสิ้นคลอนความมั่นคงในระดับภูมิภาค ซึ่งสร้างปัญหาต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะระหว่างอินเดีย เอเชียกลาง และอัฟกานิสถาน การลงทุนเงินจำนวนมหาศาลดังกล่าวของอินเดียจึงมุ่งเป้าวัตถุประสงค์ทั้งสองประการดังกล่าว ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจคือเส้นทางรถไฟที่คาดว่าจะขยายเข้าไปยังประเทศอัฟกานิสถานจะตัดผ่านพื้นที่สำคัญ ซึ่งเป็นฐานที่มั่นของกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งมีมุมมองจากนักวิเคราะห์สองแง่มุมว่าหากเส้นทางรถไฟนี้สำเร็จจะช่วยลดปัญหาการก่อการร้ายลง ความยากจนได้ในอัฟกานิสถานและเอเชีย แต่ในอีกทางหนึ่งนักวิชาการด้านความมั่นคงมองว่าเส้นทางรถไฟนี้จะประสบปัญหาจากการก่อกวนของกลุ่มก่อการร้ายที่อยู่โดยรอบพื้นที่โครงการ

โดยรวมแล้วถึงแม้ว่าท่าเรือ Chabahar จะยังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการ และคาดว่าจะมีอุปสรรคโดยเฉพาะการเชื่อมโครงการดังกล่าวไปยังภูมิภาคเอเชียกลาง ยุโรป และประเทศอัฟกานิสถาน แต่ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าท่าเรือแห่งนี้จะกลายเป็นพื้นที่พัฒนาสำคัญที่สร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจไม่เฉพาะในกลุ่มประเทศเป้าหมาย แต่รวมถึงอิหร่านและอินเดียด้วย ซึ่งเป็นผู้ลงทุนสำคัญในโครงการดังกล่าว ตามรายงานการศึกษาคาดว่ารัฐบาลอินเดียตั้งใจลงทุนในท่าเรือดังกล่าวเพื่อป้องกันการแข่งขันขยายการค้าของจีนมายังภูมิภาคนี้ผ่านท่าเรือในประเทศปากีสถาน แต่นักวิชาการจำนวนมากเชื่อว่าในอนาคตจีนจะใช้ประโยชน์จากท่าเรือ Chabahar เช่นเดียวกัน และจะสร้างถนนและเส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่างท่าเรือ Chabahar กับ ท่าเรือในปากีสถาน

ทั้งนี้มีการประมาณการกันว่าหากท่าเรือ Chabahar แล้วเสร็จจะสร้างมูลค่าเพิ่มทางการค้าให้กับอินเดียกับประเทศในภูมิภาคเอเชียกลางและยุโรปเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า 1.7 แสนล้านเหรียญสหรัฐ และเพิ่มการค้าระหว่างอินเดียกับรัสเซียจากเดิมที่มีมูลค่าราว 6 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ ฉะนั้นแล้วท่าเรือแห่งนี้จึงเป็นประตูการค้าบานใหม่ที่จะช่วย

ส่งเสริมการเติบโตทางด้านการค้าระหว่างประเทศของทั้งประเทศอินเดีย และประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเกี่ยวเนื่องกับโครงการดังกล่าวอย่างแน่นอน

บทวิเคราะห์: จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าอินเดียให้ความสำคัญกับโครงการดังกล่าวอย่างมากโดยเฉพาะการเดินทางเยือนอิหร่านของนายกรัฐมนตรีโมดี เพื่อติดตามความก้าวหน้าของสัญญาความร่วมมือของทั้งสองประเทศ จนนำมาซึ่งการลงนามในความร่วมมือดังกล่าวในเวลาต่อมา ท่าเรือ Chabahar เป็นเสมือนหลอดเลือดแดงสายใหม่ของอินเดียที่จะเข้ามาหล่อเลี้ยงหัวใจทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง การขยายตลาดทางการค้าล่วงหน้าเพื่อรองรับศักยภาพในอนาคตของประเทศอินเดียจึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ท่าเรือ Chabahar เป็นเพียงหนึ่งในโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานการระหว่างประเทศจำนวนมากของอินเดีย ที่จะสร้างการเติบโตทางการค้าในอนาคตเพื่อรองรับการส่งออกสินค้า ฉะนั้นเมื่อโครงการนี้แล้วเสร็จคาดว่าจะการค้าระหว่างประเทศของอินเดียจะขยายตัวมากยิ่งขึ้นโดยเปรียบเทียบกับปัจจุบัน

ฉะนั้นผู้ลงทุนชาวไทยที่กำลังแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ด้านการลงทุนด้านการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา อินเดียยังถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่สำคัญทางด้านการลงทุนที่จะเป็นประตูสำคัญที่จะเปิดสู่ตลาดการค้าใหม่ๆ ของโลก ยิ่งหากโครงการท่าเรือ Chabahar แล้วเสร็จ คาดว่าอินเดียจะกลายเป็นแหล่งลงทุนที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นที่จะดึงดูดนักลงทุนจากทั่วโลก การเปิดใจเข้ามาศึกษาและเริ่มลงทุนในประเทศอินเดียจึงถือเป็นอีกหนึ่งโอกาสขึ้นสำคัญของนักลงทุนชาวไทยที่ต้องการเพิ่มผลตอบแทน และขยายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ

References

- Chandra, A. (2017). *The Trade Game Engaging with Central Asia* . New Delhi: Pentagon Press.
- Malik, A. (2018, January 23). *India Lacks a Competitive Trade Strategy for Chabahar*. Retrieved January 23, 2018, from *The Diplomat*: <https://thediplomat.com/2018/01/india-lacks-a-competitive-trade-strategy-for->

Disclaimer:การเผยแพร่ข้อมูลใน “รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าอินเดีย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจเท่านั้น สำนักงานส่งเสริมการค้า ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลนี้ไปใช้

chabahar/

Stobdan, P. (2017, December 12). *To make Chabahar a 'Game Changer' Central Asian states need to be roped in*. Retrieved January 12, 2018, from Institute for Defence Studies and Analyses: https://idsa.in/idsacomments/to-make-chabahar-a-game-changer-central-asian-states_pstobdan_121217

Disclaimer:การเผยแพร่ข้อมูลใน “รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าอินเดีย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจเท่านั้น สำนักงานส่งเสริมการค้า ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลนี้ไปใช้